

MBU - Rådmandsmøde (Rådmandsmøde)

23-11-2021 09:15 - 11:30

Via Teams

Information: Deltagere:

Hans van Binsbergen
Hardy Pedersen
Helle Bach Lauridsen
Karina Møller (evt. afbud)
Lisbeth Schmidt Andersen (evt. afbud)
Martin Østergaard Christensen
Ole Kiil Jacobsen
Rasmus Ellermann-Aarslev
Stefan Møller Christiansen
Susanne Hammer-Jakobsen (afbud)
Susanne Holst
Thomas Medom
Trine Krabbe

Pkt. 2: Tid: 15 min. Deltagere: Christoffer Vengsgaard og Anne Dissing Rasmussen

Pkt. 3: Tid: 15 min. Deltagere: Christoffer Vengsgaard og Anne Dissing Rasmussen

Pkt. 4: Tid: 20 min. Deltagere: Helle Mølgaard og Claudia Risbæk

Pkt. 5: Tid: 10 min. Deltagere: Cecilie Sandkvist Hansen

Pkt. 7: Tid: 15 min. Deltager: Ole Hersted Hansen

Indhold

Punkt 1: Godkendelse af referat	1
Punkt 2: Udemiljøer i skoler og dagtilbud (OKJ).....	2
Punkt 3: Temadrøftelse om udemiljø til Børn og Unge-udvalget	3
Punkt 4: Opgørelse over magtanvendelser til Børn og Unge-udvalget – 2021 (OKJ).....	4
Punkt 5: Anlægsindstilling - Senere børnehavestart (HP).....	5
Punkt 6: Forberedelse til udvalgsmøde den 24. november 2021.....	6
Punkt 7: Eventuelt	6

Punkt 1: Godkendelse af referat

MBU - Rådmandsmøde (Rådmandsmøde)

09-11-2021 12:00 - 12:30

Via Teams

Information: Deltagere:

Hans van Binsbergen (afbud)

Hardy Pedersen

Helle Bach Lauridsen (afbud)

Karina Møller (afbud)

Lisbeth Schmidt Andersen (afbud)

Martin Østergaard Christensen

Ole Kiil Jacobsen

Stefan Møller Christiansen

Susanne Hammer-Jakobsen (afbud)

Susanne Holst

Thomas Medom

Trine Krabbe

Pkt. 2: Tid: 10 min. Deltagere: Mette Søberg & Louise Heltborg Budde

Pkt. 5: Tid: 10 min.

Indhold

Punkt 1: Godkendelse af referat	1
Beslutning for Punkt 1: Godkendelse af referat	1
Punkt 2: Lovforslag om tilsyn i dagtilbud – forberedelse af møde i Børn og Unge-udvalget (OKJ)	1
Beslutning for Punkt 2: Lovforslag om tilsyn i dagtilbud – forberedelse af møde i Børn og Unge-udvalget (OKJ)	1
Punkt 3: Forberedelse til byrådsmøde den 10. november 2021	1
Beslutning for Punkt 3: Forberedelse til byrådsmøde den 10. november 2021	1
Punkt 4: Eventuelt	1
Beslutning for Punkt 4: Eventuelt	2

Punkt 1: Godkendelse af referat

Beslutning for Punkt 1: Godkendelse af referat

Referatet blev godkendt.

Punkt 2: Lovforslag om tilsyn i dagtilbud – forberedelse af møde i Børn og Unge-udvalget (OKJ)

Tid: 10 min. Deltagere: Mette Søberg & Louise Heltborg Budde

Beslutning for Punkt 2: Lovforslag om tilsyn i dagtilbud – forberedelse af møde i Børn og Unge-udvalget (OKJ)

Forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen har sat punktet på dagsordenen med henblik på forberedelse af drøftelse af lovforslag om tilsyn på udvalgsrådet den 24. november 2021.

Indstilling om, at rådmanden:

1. Drøfter og godkender forslag til drøftelse af lovforslag om tilsyn i børn og unge udvalget den 24. november 2021

Louise Heltborg Budde deltog.

LHB præsenterede sagen og processen (slides er vedlagt efter mødet)

Beslutninger:

- Der var følgende bemærkninger:
  - Der skal skrives et forklæde til udvalgsrådet.
  - Rammesætningen om hvorfor sagen er på skal fremgå af forklæde og/eller slides.
  - Det skal være tydelige, at lovforslaget træder i kraft inden processen er færdig og at det er ok med ministeriet og KL.
- Med disse bemærkninger godkendte rådmanden sagen.

(OKJ følger op)

Punkt 3: Forberedelse til byrådsmøde den 10. november 2021

Beslutning for Punkt 3: Forberedelse til byrådsmøde den 10. november 2021

Mødet blev kort vendt.

Punkt 4: Eventuelt

Beslutning for Punkt 4: Eventuelt

Intet.

Punkt 2: Udemiljøer i skoler og dagtilbud (OKJ)

Tid: 15 min. Deltagere: Christoffer Vengsgaard og Anne Dissing Rasmussen

11. november 2021

Side 1 af 3

Beslutningsmemo

Emne **Udefaciliteter (Erfaringer fra Corona)**
Til Rådmand

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Byrådet vedtog den 7. oktober 2020 budgettet for 2021 og dermed Investeringsplan for 2024 til 2033, hvor der er afsat 30,3 mio. kr. i 2022-priser til optimering og nytænkning af Børn og Unges udefaciliteter. Byrådet ønskede projektet opstartet fra 2022.

Med henblik på en udmøntning af midlerne, foreslår Børn og unge at igangsætte to ansøgningsrunder i 2022 og 2025 med en budgetramme på 20,3 mio. kr. Hensigten er at skoler, UngiAarhus og dagtilbud, i samskabende processer med forældre og borgere, kan søge midler til projekter, som bidrager til optimering og nytænkning af Børn og Unges udefaciliteter.

Ydermere foreslår Børn og Unge at øremærke 10 mio. kr. til, at skoler, UngiAarhus og dagtilbud ved begge ansøgningsrunder også kan ansøge om midler til at udbedre større genopretningsbehov ved udearealer.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

- At rådmanden godkender byrådsindstillingen med nedenstående at-punkter:

At 1) Børn og Unge igangsætter to ansøgningsrunder i henholdsvis 2022 og 2025, hvor skoler, UngiAarhus og dagtilbud inden for en budgetramme på i alt 20,3 mio. kr. kan søge om anlægsmidler til projekter, der bidrager til optimering, nytænkning og indretning af Børn og Unges udefaciliteter.

At 2) Børn og Unge øremærker 10 mio. kr. til, at skoler, UngiAarhus og dagtilbud ved begge ansøgningsrunder også kan ansøge om midler til optimering og udbedring af større genopretningsbehov ved Børn og Unges udearealer.

At 3) der frigives en KB-bevilling på i alt 30,3 mio. kr. i 2022-priser til Børn og Unge finansieret af puljen til udefaciliteter afsat i Aarhus Kommunes Investeringsplan 2024 til 2033. Midlerne frigives med 15,1 mio. kr. i 2022 og med 15,1 mio. kr. i 2025.

At 4) to procent af den samlede anlægssum til anlægsprojektet anvendes til intern projektledelse.

BØRN OG UNGE

Økonomi og Administration
Aarhus Kommune

Planlægning

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 28 35 61 24

Direkte e-mail:
chrikve@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Christoffer Vengsgaard

11. november 2021

Side 2 af 3

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Lokale investeringer i nytænkning og optimering af Børn og Unges udearealer bidrager positivt til:

- børn og unges sundhed, trivsel og læring
- at tilbringe flere timer udenfor
- at gøre børn og unge fortrolige med udeliv og natur
- at videreudvikle erfaringer med uderummet, som skoler, fritids- og dagtilbud har gjort sig under Coronakrisen.
- at gøre Børn og Unge klogere på fremtidigt skolebyggeri.
- at understøtte Børn og Unges ambitioner om et bedre klima og indeklima

Midlerne tildeles ved at skoler, UngiAarhus og dagtilbud, gennem et ansøgningskema skal forholde sig til en række kriterier, hvor de herigennem skal argumentere for, hvordan projekterne kan bidrage til at optimere, nytænke og forbedre uderummet til gavn for børn og unge.

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

Det forventes, at projekterne kan afholdes inden for en anlægsramme på 30,3 mio. kr. i 2022-priser. I 2022 og 2025 frigives i alt 20,3 mio. kr. til ansøgningsrunde 1 og 2. De i alt 10 mio. kr. til projekter med genopretningsbehov foreslås frigivet i 2022 og 2025., med 5 mio.kr i 2022 og 5 mio.kr. i 2024.

Tabel 2: Anlægsudgifter til udefaciliteter (erfaringer fra Corona) (2022-priser, 1.000 kr.)

	2022	2025	I alt
1. ansøgningsrunde	10.135	0	10.135
2. ansøgningsrunde	0	10.135	10.135
Midler til større genopretningsbehov ved runde 1 og 2.	5.000	5.000	10.000
I alt	15.135	15.135	30.270

Finansiering

Projektet finansieres af 30,3 mio. kr. i 2022-priser afsat til optimering af udearealer og læring fra Corona i Aarhus Kommunes Investeringsplan 2024-2033.

11. november 2021

Side 3 af 3

Tabel 3: Finansiering (2022-priser, 1.000 kr.)

	2022	2025	I alt
Udefaciliteter, reserve	15.135	15.135	30.270
I alt	15.135	15.135	30.270

5. Videre proces og kommunikation

6. dec. magistratsmøde

15. dec. 1. byrådsbehandling

12. januar evt. udvalgs møde

19 januar 2. byrådsbehandling

Indstilling

Til Aarhus Byråd via Magistraten
Fra Børn og Unge
Dato Dato for fremsendelse

Udefaciliteter (erfaringer fra Corona)

1. Resume

Byrådet vedtog den 7. oktober 2020 budgettet for 2021 og dermed Investeringsplan for 2024 til 2033, hvor der er afsat 30,3 mio. kr. i 2022-priser til optimering og nytænkning af Børn og Unges udefaciliteter.

I indstillingen foreslås en metode til udmøntning af midlerne.

Børn og Unge indstiller at igangsætte to ansøgningsrunder i 2022 og 2025 med en budgetramme på 20,3 mio. kr. Hensigten er at skoler, UngiAarhus og dagtilbud, i samskabende processer med forældre og borgere, kan søge midler til projekter, som bidrager til optimering og nytænkning af Børn og Unges udefaciliteter.

Med henblik på at imødekomme større genopretningsbehov indstiller Børn og Unge derudover at øremærke 10 mio. kr. til, at skoler, UngiAarhus og dagtilbud ved begge ansøgningsrunder også kan ansøge om midler til at udbedre større genopretningsbehov ved udearealer.

Forslaget bidrager positivt til optimering af udearealer og giver mulighed for at videreudvikle erfaringer med uderummet til gavn for børn og unge og fremtidigt byggeri.

2. Beslutningspunkter

Det indstilles:

At 1) Børn og Unge igangsætter to ansøgningsrunder i henholdsvis 2022 og 2025, hvor skoler, UngiAarhus og dagtil-

bud inden for en budgetramme på i alt 20,3 mio. kr. kan søge om anlægsmidler til projekter, der bidrager til optimering, nytænkning og indretning af Børn og Unges udefaciliteter.

At 2) Børn og Unge øremærker 10 mio. kr. til, at skoler, UngiAarhus og dagtilbud ved begge ansøgningsrunder også kan ansøge om midler til optimering og udbedring af større genopretningsbehov ved Børn og Unges udearealer.

At 3) der frigives en KB-bevilling på i alt 30,3 mio. kr. i 2022-priser til Børn og Unge finansieret af puljen til udefaciliteter afsat i Aarhus Kommunes Investeringsplan 2024 til 2033. Midlerne frigives med 15,15 mio. kr. i 2022 og med 15,15 mio. kr. i 2025.

At 4) to procent af den samlede anlægssum til anlægsprojektet anvendes til intern projektledelse.

3. Hvorfor fremsendes indstillingen?

Byrådet vedtog den 7. oktober 2020 budgettet for 2021, hvor der blev afsat i alt 30,3 mio. kr. i 2022-priser til nytænkning og indretning af Børn og Unges udefaciliteter. Byrådet ønskede projektet opstartet fra 2022.

Formålet med tiltaget er at gøre det attraktivt for både børn og voksne at tilbringe mange timer udenfor og at indrette, nytænke og optimere Børn og Unges udefaciliteter med en opmærksomhed på at tilgodese børn med særlige behov.

Børn og Unge erfarer, at langt de fleste skoler, fritidstilbud og dagtilbud under Coronapandemien har gjort sig vigtige erfaringer med at anvende uderummet og udearealer i forhold til fx undervisning og leg.

4. Hvilken værdi skabes for borgere og samfund?

Lokale investeringer i nytænkning og optimering af Børn og Unges udearealer bidrager positivt til at videreudvikle erfaringer og tiltag med uderummet, som skoler, fritids- og dagtilbud har gjort sig både før og under Coronakrisen.

Natur, uderum og pædagogik

Forskning i pædagogik og udeliv peger på, at uderummet har en positiv betydning for børn og unges trivsel, sundhed og læring. Særligt udgør natur og udeliv et stort potentiale i forhold til at tilgodese og inkludere børn og unge med særlige behov.

Børn og Unge vurderer, at forslaget desuden bidrager positivt til at gøre børn og unge fortrolige med natur og uden-dørsaktiviteter og til at give børn og unge erfaringer med uderum og natur, som kan udvikle deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen.

Uderummets betydning for byggeri og udvikling

Med lokale investeringer i løft af udearealer kan Børn og Unge gøre sig vigtige erfaringer med skole- og dagtilbudsbyggeri fremadrettet. Udearealer er en vigtig del af fx skolebyggeriet, da de kan bidrage til at støtte op om undervisningen med udendørs læringsrum og nem adgang til det fri. Samtidig er udearealer med til at danne rammen om idræt, leg og bevægelse både i undervisningen og frikvartererne. Ligeledes kan uderummet spille en vigtig rolle for at opfylde krav om bevægelse i undervisningen.

Forslaget bidrager endvidere til at understøtte Børn og Unge igangværende arbejde med udearealer. Med udgangspunkt i Aarhus Kommunes Børne- og Ungepolitik arbejder Børn og Unge for, at udearealer understøtter det sociale liv, evnen til at lære, fysisk udfoldelse og udvikling samt sundhed og trivsel i bredeste forstand. Inspirerende og attraktive uderum er helt centrale i udviklingen og planlægningen af skoler, dagtilbud og fritidstilbud og ses som vigtige steder, der spiller en betydelig rolle; både som rekreative steder til ophold, leg og bevægelse, og som supplerende af det fysiske læringsmiljø.

Klubbers, skolers og dagtilbuds udearealer kan endvidere spille en rolle i forhold til lokalsamfundet, da disse også kan benyttes af lokalområdets beboere og frivillige foreninger mv.

Uderum, klima og indeklima

Klima står højt på dagsordenen i Aarhus Kommune. Børn og Unge arbejder med klima, bæredygtighed og grøn omstilling som led i Aarhus Kommunes klimamål.

Ved at optimere udefaciliteter og udearealer, hvor personale, børn og unge opholder sig mere i uderummet, bidrager forslaget potentielt til reduktion af energi- og CO₂-forbruget på skoler, UngiAarhus og dagtilbud. Ophold ude kan endvidere give børn og unge mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen og en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.

Byrådet vedtog den 1. september 2021 Aarhus Kommunes indeklimastrategi for skoler. Ved at optimere udefaciliteter, som gør det attraktivt for både børn og voksne at tilbringe mange timer udenfor, bidrager forslaget positivt til at indtænke uderummet som et alternativ til aktiviteter, leg og læring indenfor. Det kan potentielt bidrage til et bedre indeklima.

5. Hvad igangsættes?

Der igangsættes to ansøgningsrunder i 2022 og 2025, hvor skoler, UngiAarhus og dagtilbud med udgangspunkt i et ansøgningsskema kan søge om anlægsmidler til projekter, som bidrager til optimering, nytænkning og indretning af uderum og udendørsfaciliteter.

Ved begge ansøgningsrunder foreslår Børn og Unge desuden, at skoler, dagtilbud og UngiAarhus får mulighed for at ansøge om midler til optimering og udbedring af større genopretningsbehov ved Børn og Unges udearealer.

Gennem et ansøgningsskema skal skoler, UngiAarhus og dagtilbud, forholde sig til en række kriterier, hvor de herigennem skal argumentere for, hvordan projektet kan bidrage til at optimere, nytænke og forbedre uderummet til gavn for børn og unge.

Med Aarhuskompasset in mente lægges der i ansøgningen vægt på samskabende processer, hvor skoler, dagtilbud og UngiAarhus så vidt muligt involverer børn og unge, forældre og borgere i planlægningen, kvalificeringen og udførelsen projekter omhandlende optimering af Børn og Unges udefaciliteter

Ansøgningen indeholder en kort beskrivelse af projektets formål, målgruppe(r), aktiviteter og organisering, herunder tidsplan for projektets udførelse samt budget.

I ansøgningen vil der være fokus på, hvordan projektet kan bidrage til at:

- understøtte børn og unges trivsel, sundhed, leg, og læring
- understøtte børn og unges udviklingstrin
- understøtte optimering og/eller forbedring af uderummet
- understøtte samskabelse og medindflydelse ved at børn og unge, i samskabende processer med borgere, forældre og personale, får medindflydelse på projektets form og indhold.
- understøtte kropslighed og bevægelse.
- understøtte inklusion og fællesskaber

I nedenstående tabel 1 er der en skitseret en forventet køreplan for ansøgningsrunderne:

Tabel 1: Forventet køreplan for udefaciliteter (Erfaringer fra Corona)

Fase	Hovedaktivitet	Periode 2022 - 2025	Periode 2025-2028
Forberedelse	Information om ansøgningsrunder	Primo/medio 2022	Primo/medio 2025
	Oplæg og inspirationsmøder	Primo/medio 2022	Primo/medio 2025
	Deadline for ansøgning ved ansøgningsrunder	Medio 2022	Medio 2025

	Vurderingsmøder med tilsagn/afslag	Medio/ultimo 2022	Medio/ultimo 2025
Start	Forventet anlægsperiode på ca. to år.	Ultimo 2022 –ultimo 2024	Ultimo 2025 –ultimo 2027
Afslutning og evaluering	Skoler, UngiAarhus og dagtilbud evaluerer	Ultimo 2024, primo 2025	Ultimo 2027 –primo 2028
	Opsamling/evaluering af projekter ved Børn og Unge	Primo/medio 2025	Primo/medio 2028

Børn og unge forventer en anlægsperiode på ca. to år i første ansøgningsrunde fra 2022 til 2024 og ved anden ansøgningsrunde fra 2025 til 2027. Afhængigt af projekternes omfang og kompleksitet kan der forekomme justeringer og mulighed for forlængelse.

6. Hvem gør det og hvordan?

Børn og Unge vurderer, at projekterne bør udføres decentralt, idet det netop er skoler, UngiAarhus og dagtilbud selv, som har (Corona)erfaringer og viden om, hvordan en optimering og forbedring af uderummet bedst kan skabe værdi for børn og unge.

Børn og Unge igangsætter to ansøgningsrunder i 2022 og 2025. Ved hver ansøgningsrunde bliver der afholdt vurderingsmøder i Børn og Unge, så vidt muligt i samarbejde med Teknik og Miljø. På vurderingsmøderne besluttet det, hvilke projekter der tildeles midler, herunder hvilke projekter der tildeles særlige midler med henblik på at imødekomme større genopretningsbehov.

Der støttes kun projekter med tilknytning til udefaciliteter. Alle skoler, UngiAarhus og dagtilbud har mulighed for at søge og eventuelt øge volumen af projektet ved at bidrage med en delvis egenfinansiering og/eller modtage støtte fra andre kilder.

Der afholdes inspirationsmøder forinden igangsættelsen af ansøgningsrunderne, hvor skoler, UngiAarhus og dagtilbud får mulighed for at stille spørgsmål og gennem inspirationsoplæg blive klogere på indretning, nytænkning og optimering af uderummet.

Børn og Unge forventer en anlægsperiode på ca. to år. Ved projektets afslutning evaluerer skoler, UngiAarhus og dagtilbud ud fra en række kriterier beskrevet i projektets evalueringsskema. Formålet med evalueringen er at blive klogere på effekten af projekterne til gavn for fremtidigt byggeri.

7. Hvilke ressourcer kræves?

Anlægsøkonomi

Det forventes, at projektet kan afholdes inden for en anlægsramme på 30,3 mio. kr. i 2022-priser. I 2022 og 2025 frigives i alt 20,3 mio. kr. til ansøgningsrunde 1 og 2. De i alt 10 mio. kr. til projekter med genopretningsbehov foreslås frigivet i 2022 og 2025., med 5 mio.kr i 2022 og 5 mio.kr. i 2024.

Tablet 2: Anlægsudgifter til udefaciliteter (erfaringer fra Corona) (2022-priser, 1.000 kr.)

	2022	2025	I alt
1. ansøgningsrunde	10.135	0	10.135
2. ansøgningsrunde	0	10.135	10.135
Midler til større genopretningsbehov ved runde 1 og 2.	5.000	5.000	10.000
I alt	15.135	15.135	30.270

Finansiering

Projektet finansieres af 30,3 mio. kr. i 2022-priser afsat til optimering af udearealer og læring fra Corona i Aarhus Kommunes Investeringsplan 2024-2033.

Tabel 3: Finansiering (2022-priser, 1.000 kr.)

	2022	2025	I alt
Udefaciliteter, reserve	15.135	15.135	30.270
I alt	15.135	15.135	30.270

Driftsøkonomiske konsekvenser

De driftsøkonomiske konsekvenser af forslaget afholdes inden for Børn og Unges eksisterende driftsbudgetter.

8. Hvad er den videre proces og hvordan følges op?

Ansøgningsrunderne formidles via ugepakken og på AarhusIntra med en beskrivelse af indhold, formål samt hvornår og hvordan ansøgningsrunderne igangsættes.

Når anlægsperioderne med tilhørende evalueringsmøder er afsluttet, videreformidles erfaringerne om brug, nytænkning og indretning af udearealer gennem evalueringsrapporter udarbejdet af Børn og Unge.

Thomas Medom

/

Martin Østergaard Christensen

Bilag

Bilag 1: Bevillingsmæssige konsekvenser

Tidligere beslutninger

Byrådet ved den 1. september 2021 "Aarhus Kommunes indeklimatestrategi for skoler".

Byrådet vedtog den 7. oktober 2020 "budget 2021" med tilhørende anlægsinvesteringsplan 2024 - 2033

Sagsnummer: 21/097709

Antal tegn: 11.907

Økonomi og Administration

Sagsbehandler: Christoffer Vengsgaard

Tlf.: 28 35 61 24

E-post: chrikve@aarhus.dk

Punkt 3: Temadrøftelse om udemiljø til Børn og Unge- udvalget

Tid: 15 min. Deltagere Christoffer Vengsgaard og Anne Dissing Rasmussen

Beslutningsmemo

18. november 2021
Side 1 af 2

Emne **Udemiljøer i dagtilbud og skoler**
Til Rådmand Thomas Medom

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Børn og Unge-udvalget har bedt om et oplæg om udemiljøer i dagtilbud og skoler til brug i forbindelse udvalgets temadrøftelse den 8. december 2021. Oplægget ønskes kvalificeret og godkendt på rådmandsmødet.

Oplægget er udarbejdet i et samarbejde mellem Børn og Unge, Pædagogik, Undervisning og Fritid (PUF) og Børn og Unge, Planlægning.

Oplægget består af en PowerPoint- præsentation og vil blive præsenteret dialogisk af Anne Dissing Rasmussen, PUF og Christoffer Vengsgaard, Planlægning.

Skole

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 29 20 99 44
Direkte telefon: 51 57 55 64

Direkte e-mail:
adr@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Anne Dissing Rasmussen
Christoffer Vengsgaard

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

- rådmanden godkender oplægget om udemiljøer i dagtilbud og skoler med eventuelle bemærkninger.

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Formålet med oplægget er at klæde Børn og Unge-udvalget på til en kvalificeret drøftelse om udemiljøer i dagtilbud og på skoler.

Temadrøftelsen finder sted sideløbende med Børn og Unges behandling af en byrådsindstilling omhandlende Udefaciliteter (erfaringer fra Corona).

Byrådet vedtog d. 7. oktober 2020 i Budgetforlig 2021 med tilhørende anlægsinvesteringsplan 2024 til 2033 at øremærke 30 mio. kr. til optimering, nytænkning og indretning af Børn og Unges uderum og udendørsfaciliteter. Midlerne er fremrykket til 2022.

Oplægget kobles til byrådsindstillingen. Byrådsindstillingen med tilhørende kriterier for tilsagn af midler til nytænkning og optimering af udearealer kan potentielt blive revideret på baggrund af temadrøftelsen ved Børn og Unge-udvalget.

Oplægget ved udvalgsrådet den 8. december er disponeret ud fra følgende overskrifter:

18. november 2021
Side 2 af 2

- Præsentation Læringsmiljøer ude; RULL-blomsten
- (Corona)erfaringer med udemiljøer i Aarhus Kommune
- Byrådsindstilling på vej
- Drøftelse af kriterier

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

Oplægget forventes ikke at have direkte økonomiske konsekvenser, men bidrager positivt til, at Børn og Unge kan blive klogere på den politiske prioritering og vægtning af udefaciliteter og udearealer med tilhørende pædagogiske principper.

5. Videre proces og kommunikation

Sagen kommer udelukkende på udvalgsrådsmøde den 8. december. Der bliver ikke en 1. og 2. behandling.

Udemiljøer i dagtilbud og skoler

Oplæg til Børn og unge-udvalgets temadrøftelse

onsdag den 8. december 2021

Disposition

- Præsentation Læringsmiljøer ude; RULL-blomsten
- (Corona)erfaringer med udemiljøer i Aarhus Kommune
- Byrådsindstilling på vej
- Drøftelse af kriterier

Definition på ude-*lærings*-miljøer

Udemiljøer

- De fysiske rammer
- Den pædagogiske praksis
- Organisering og ejerskab

De fysiske rammer

Hvor foregår det henne? Hvilke muligheder er der?

- Udeværksteder
- Læsejl
- Gyngestativ

Den pædagogiske praksis

Hvad gør man sammen med børnene og hvorfor?

- Aktivitet
- Læringsmål
- Didaktik

Organisering

Hvilke kompetencer er til stede? Hvordan spiller inde/ude sammen?

- Skema
- Tid
- Transport

Mandag	Tirsdag	Onsdag	Toesdag	Freitag	Lørdag
Engelsk		Engelsk		Engelsk	Engelsk
Religion 4	Dansk 4	Dansk 3	Dansk 4	Religion 4	Historie 3
Dansk 4	Dansk 4	Dansk 3	Dansk 4	Dansk 4	Dansk 3
Dansk 4	Historie 4	Geografi 3	Geografi 4	Dansk 4	Skriv. 3
Skrivning 4	Dansk 3	Nat.hist. 3	Dansk 3	Historie 4	Historie 5
Geografi 4	Dansk 3	Skriv. 3	Dansk 3	Skriv. 4	Geografi 5
Historie 5	Tegning 3	Skrivning 5	Skriv. 3	Geografi 5	Geografi 5
Tysk	Gymnasik 3 + 4	Gymnasik 3 + 5		Tysk	Tysk

h Sørensen's arbejdschema. Man havde 7 overtimer. Gymnasikritimen begynder dog først den 1. april.

Udemiljøer i dagtilbud

- Princip: Mest mulig plads til leg
- Pointe: Varierede rum
- Pointe: Ude i al slags vejr hele året

Coronaerfaringer

En praksisfortælling fra et dagtilbud

- (Corona)erfaringer
- Værdi for børn og unge, personale og dagtilbud
- Hvad kan vi tage med os?

Børnehaven brugte i højere grad uderummet til formidling – i dag en naturlig del af hverdagen. Der blev også investeret i solafskærmning

Udemiljøer i skolen

1

**OPHOLD OG
UDELÆRING I
NÆROMRÅDER**

**UDEVÆRKSTEDS-
OMRÅDER 1**

2

**LEGE OG
BEVÆGELSE
OMRÅDER**

**FÆLLES
OMRÅDER**

3

**BOLDSPIL OG
CYKLER**

**UDEVÆRKSTEDS-
OMRÅDER 2**

REKREATIVE GRØNNE OMRÅDER

Coronaerfaringer

En praksisfortælling fra en skole

- (Corona)erfaringer
- Værdi for børn og unge, personale og skole
- Hvad kan vi tage med os?

Håndværk og design er nu også rykket udenfor. Der smedes jern til et knageprojekt

Byrådsindstilling på vej

Metode for udmøntning af 30 mio. kr. til udefaciliteter Investeringsplan 2024-2033 (fremrykket til 2022)

- Forslag om ansøgningsrunder i 2022 og 2025
- Midler til optimering og nytænkning af uderum
- Midler til genopretning

Kriterier for tildeling af midler

- børn og unges trivsel, sundhed, leg, og læring
- børn og unges udviklingstrin
- optimering af uderummet
- medindflydelse
- kropslighed og bevægelse
- inklusion og fællesskaber

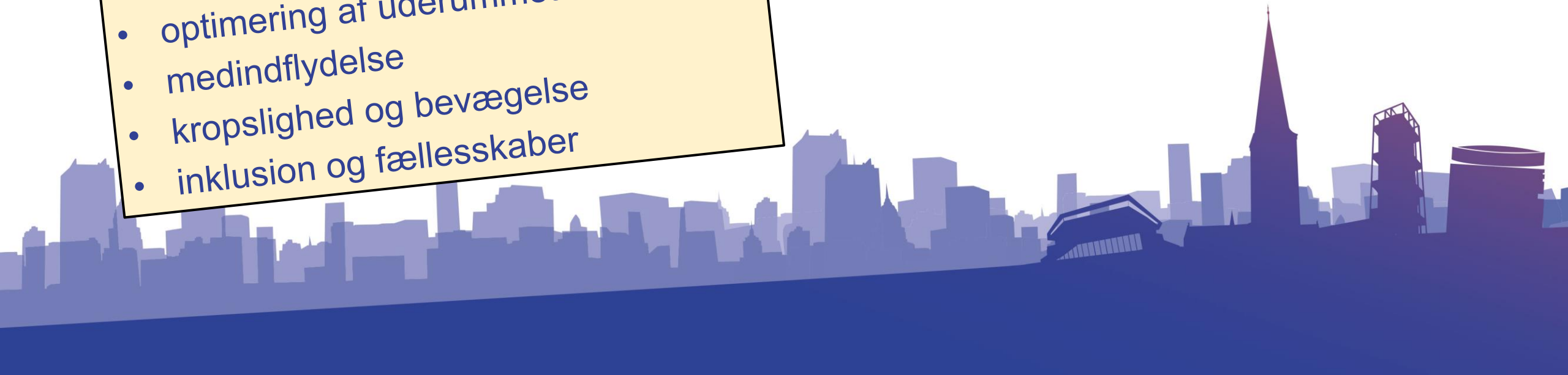

Inspiration til drøftelse af kriterierne

KRITERIER FOR TILDELING AF MIDLER

- børn og unges trivsel, sundhed, leg, og læring
- børn og unges udviklingstrin
- optimering af uderummet
- medindflydelse
- kropslighed og bevægelse
- inklusion og fællesskaber

På hvilken måde kan kriterierne forbedres mhp. at skoler, dagtilbud, UngiAarhus kan optimere og nytænke uderummet?

Punkt 4: Opgørelse over magtanvendelser til Børn og Unge-udvalget – 2021 (OKJ)

Tid: 20 min. Deltagere: Helle Mølgaard og Claudia Risbæk

Beslutningsmemo

18. november 2021
Side 1 af 2

Emne **Opgørelse til Børn og Unge-udvalget over magtanvendelser i Aarhus Kommunes folkeskoler – 2021 og stillingtagen til fremadrettet registrering af magtanvendelser på 0-18 årsområdet (dag- og klubtilbud)**
Til Rådmandsmøde den 23. november 2021

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

I forbindelse med temadrøftelse om magtanvendelser i Børn og Unge-udvalget den 11. november 2020 blev det besluttet, at magtanvendelser vil blive sat på udvalgets dagsorden én gang årligt. Rådmanden har endvidere udtrykt ønske om, at der tages stilling til den fremadrettede registrering af magtanvendelser på hele 0-18 årsområdet. Der er i dag alene en central registrering af magtanvendelser på skoleområdet og således ikke på dagtilbuds- og klubområdet.

Chefgruppen har behandlet sagen på chefmøde den 18. november 2021 og har godkendt opgørelsen til Børn og Unge-udvalget.

Forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen har sat forslaget på dagsordenen med henblik på rådmandens godkendelse af opgørelse til Børn og Unge-udvalget over magtanvendelser på skoleområdet – 2021. Opgørelsen skal herefter sendes til skriftlig orientering af Børn- og Ungeudvalget.

Rådmanden bedes desuden beslutte, om magtanvendelser fremadrettet skal registreres centralt på hele 0-18 årsområdet, herunder dagtilbud og klubområdet, og således ikke kun som i dag på skoleområdet.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

I opgørelsen til Børn og Unge-udvalget opridses kort hvad en magtanvendelse er, herunder forskellen på magtanvendelser, på dagtilbuds- og skoleområdet. Herudover gennemgås kort sagsbehandlingen ved magtanvendelser med henvisning til Instruktion MBU-13.8: *Sagsgang ved magtanvendelse i Aarhus Kommunes dag- og klubtilbud og folkeskoler*. Baggrunden for den centrale registrering på skoleområdet gennemgås, herunder årsagen til, at der ikke er foretaget central registrering på dagtilbuds- og klubområdet. Magtanvendelser på skolerne i 2. halvår 2020 og 1. halvår 2021 anføres, og der foretages en grafisk sammenligning af magtanvendelser på skolerne for 2017/2018 – 2021.

PPR Administration

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 89 40 37 77
Direkte telefon: 41 87 43 57

Direkte e-mail:
clari@aarhus.dk

Sag: 21/097719
Sagsbehandler:
Claudia Risbæk

18. november 2021
Side 2 af 2

Det indstilles, at rådmanden godkender opgørelsen til Børn og Unge-udvalget over magtanvendelser på Aarhus Kommunes folkeskoler – 2021, herunder forklaringen på den centrale registrering af magtanvendelser på skoleområdet.

Det indstilles, at opgørelsen af magtanvendelser på skoleområdet fastholdes under henvisning til, at opgørelsen indgår som et af elementerne i den tidlige forebyggende indsats på skolerne i forhold til håndteringen af komplekse elevsager (sammen med registrering af enkeltmandsundervisning og bortvisning). Der opgøres tal for 44 almene skoler og 2 specialskoler.

Det indstilles, at der ikke iværksættes en opgørelse af magtanvendelser på dagtilbuds- og klubområdet. Børn og Unge vurderer, at der er et helt afgørende hensyn at tage til prioritering af ressourceanvendelsen i de enkelte tilbud sammenholdt med opgørelsernes manglende administrative nødvendighed/værdi. Yderligere registrering og kontrol i de enkelte institutioner/tilbud vil være ressourcekrævende for de enkelte tilbud og fragå den tid, som skal bruges til det konkrete arbejde med børn og unge – kerneopgaven. Der er i alt 64 dagtilbud (39 dagtilbud og 25 selvejende dagtilbud) med tilsammen 321 afdelinger (incl. specialdagtilbud) og 19 dagplejetilbud samt 53 klubber (incl. specialklub).

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Der er tale om den første opgørelse over magtanvendelser til Børn og Unge-udvalget. Opgørelsen vil skulle udarbejdes årligt.

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

Der er ingen ændrede økonomiske konsekvenser af forslaget. Opgørelsen af magtanvendelser i Børn og Unge, herunder skolernes centrale registrering af opgørelser, er af administrativ karakter.

5. Videre proces og kommunikation

Efter rådmandens godkendelse af opgørelsen over magtanvendelser til Børn og Unge-udvalget – 2021 sendes opgørelsen til Børn og Unge-udvalget til skriftlig orientering til udvalgsmødet den 8. december 2021.

Bilag

- Opgørelse over magtanvendelser til Børn og Unge-udvalget – 2021
- Instruktion MBU-13.8: Sagsgang ved magtanvendelse i Aarhus Kommunes dag- klubtilbud og folkeskoler

Til	Børn og Unge-udvalget
Til	Skriftlig orientering
Kopi til	

18. november 2021
Side 1 af 7

Opgørelse over magtanvendelser til Børn og Unge-udvalget – 2021

I forbindelse med temadrøftelse om magtanvendelser i Børn og Unge-udvalget den 11. november 2020 blev det besluttet, at magtanvendelser i Børn og Unge vil blive sat på udvalgets dagsorden en gang årligt. Denne opgørelse over magtanvendelser til Børn og Unge-udvalget - 2021 indeholder følgende afsnit:

1. Hvad er magtanvendelser
  - 1.1. Forskel på arten af magtanvendelser afhængig af barnets alder
2. Sagsbehandling ved magtanvendelse
3. Central registrering af magtanvendelser
4. Magtanvendelse på skoler i 2. halvår 2020 og 1. halvår 2021
5. Sammenligning af magtanvendelser 2017/2018 – 2021

1. Hvad er magtanvendelser?

Magtanvendelse defineres som fastholdelse eller føring til en anden lokalitet og er et indgreb i barnets eller den unges selvbestemmelsesret. Som udgangspunkt må der ikke anvendes magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for børn og unge i dag- og klubtilbud og folkeskoler, herunder SFO.

Der kan imidlertid i det daglige arbejde med børn og unge opstå situationer som nødvendiggør, at kommunalt ansat personale må gribe til fysisk magtanvendelse i en eller anden grad for at modvirke situationer, hvor barnet/den unge er i fare for sig selv eller andre eller ødelægger/beskadiger fysiske genstande.

Magtanvendelse kan være nødvendig i følgende tilfælde:

- Personalet må/skal afværgе en situation, hvor et barn bliver til fare for sig selv
- Personalet må/skal modvirke en situation, hvor et barn bliver eller er i overhængende fare for at blive udsat for et angreb fra andre børn
- Personalet må/skal afværgе et påbegyndt eller overhængende angreb på dem selv.
- Personalet må/skal afværgе beskadigelse eller ødelæggelse af fysiske genstande

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

PPR Administration

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 89 40 37 77
Direkte telefon: 41 87 43 57

Direkte e-mail:
clari@aarhus.dk

Sag: 21/097719
Sagsbehandler:
Claudia Risbæk

18. november 2021
Side 2 af 7

1.1. Forskel på arten af magtanvendelser afhængig af barnets alder

Der kan være forskelle i vurderingen af, hvad der skal kategoriseres som en magtanvendelse. Kategoriseringen afhænger i høj grad af barnets alder og den igangværende situation/episode. I forhold til f.eks. de helt små børn i vuggestue (0-2½ år) og de mindste børn i børnehave skal personalet f.eks. udvise samme dømmekraft som forældre – her er omsorgspligten det afgørende. Personalet i Børn og Unge skal – som ved alle aldersgrupper – altid afprøve pædagogiske tiltag først. Et barn *skal* imidlertid have skiftet en beskiddt ble, *skal* have flyverdragt på, når det er koldt, *skal* stoppe med at bide et andet barn eller slå pædagogen i hovedet med en skovl osv. Situationerne omkring mindre børn er således ofte væsensforskellige fra den farlige situation, som kan opstå i forhold til større børn på en folkeskole, hvor f.eks. en lærer om nødvendigt må ty til nødværge ved et angreb på sin person fra en udskolingselev eller er nødt til at søge at beskytte skolens inventar f.eks. dyre elektroniske genstande, fra ødelæggelse.

I de situationer, hvor en magtanvendelse efter en konkret vurdering er nødvendig, er det et krav, at magtanvendelsen er så skånsom og kortvarig som mulig, sker med så stor hensyntagen til barnets rettigheder som muligt, og af den anvendte magt står mål med det formål, der ligger bag indgrebet i barnets/den unges rettigheder. Magtanvendelse kan aldrig erstatte omsorg og pædagogisk bistand og må ikke anvendes forebyggende eller rutinemæssigt.

Eksempler på nødvendige magtanvendelser i dagtilbud og skoler

- En pædagog må redde et barn fra at løbe ud på en trafikeret vej (barnet er til fare for sig selv)
- En pædagog må akut modvirke, at et barn rammer et andet barn med en skovl (barnet er til fare for andre)
- En lærer må akut afværge et fysisk angreb mod sin person fra en elev (nødværge)
- En lærer må stoppe en elev fra at sparke inventar itu (afværge ødelæggelse af fysiske genstande)

2. Sagsbehandling ved magtanvendelse

Børn og Unge har udarbejdet en instruktion om sagsgangen ved magtanvendelse i Aarhus Kommunes dag- og klubtilbud og folkeskoler (*'Instruktion MBU-13.8: Sagsgang ved magtanvendelse i Aarhus Kommunes dag- klubtilbud og folkeskoler'*) (vedlagt). Instruktionen opstiller den procedure der skal anvendes, når der sker en magtanvendelse overfor børn og unge og skal sikre, at der sker en ensartet form for registrering, således at alle væsentlige oplysninger medtages, ligesom det skal være muligt at sikre en løbende opfølgning af arbejdet med magtanvendelser i Børn og Unge.

Fysisk magtanvendelse er faktisk forvaltningsvirksomhed, som er omfattet af notatpligten. Der skal således ske en registrering af alle tilfælde af magtanvendelse i Aarhus Kommunes dag- og klubtilbud og folkeskoler, herunder SFO.

18. november 2021
Side 3 af 7

Forældre skal altid orienteres, hvis der har fundet en magtanvendelse sted over for deres barn. Dag- og klubtilbud og folkeskoler er senest via '*Instruktion MBU-13.8: Sagsgang ved magtanvendelse i Aarhus Kommunes dag-klubtilbud og folkeskoler*' orienteret om bl.a. dette element i sagsbehandlingen. I forhold til skoleområdet henvises hvert halve år i Børn og Unges Ugepakke til denne instruktion i forbindelse med skolernes registrering af magtanvendelser (se pkt. 3).¹ Forud for instruktionen var oplysninger om forældreorientering indeholdt i Børn og Unges anvisninger om sagsbehandling ved magtanvendelser, som var tilgængelig på Børn og Unges sider på AarhusIntra og som forudsættes dag- og klubtilbud og skoler bekendt.

Lederen i dag- og klubtilbud og skoler vurderer om magtanvendelsen er en tilladt eller ikke tilladt fysisk magtanvendelse og underskriver det skema, som i Børn og Unge anvendes til registrering. Ved ikke tilladte magtanvendelser skal der tillige tages stilling til eventuel politianmeldelse. Skemaet med oplysninger om den enkelte magtanvendelse gemmes i elevmappen/børnemappen.

I Aarhus Kommune er det op til den enkelte skole og det enkelte dag- og klubtilbud at tilrettelægge opfølgningen på magtanvendelser i tilbuddene. Børn og Unge, PPR, står til rådighed med rådgivning og vejledning, herunder undervisning om magtanvendelser, efter anmodning fra tilbuddene eller fra Børn og Ungechefen.

3. Central registrering af magtanvendelser

Der er ikke en generel fastsat indberetningspligt (fastsat central registrering) af magtanvendelser for dag- og klubtilbud og folkeskoler, herunder SFO, til forvaltningen i kommunen. Børn og Unge i Aarhus Kommune har ikke selv vedtaget en sådan generel indberetningspligt for alle tilbud. Baggrunden for dette er, at Børn og Unge ikke ønsker en øget ressourcekrævende administrativ kontrol af Børn og Unges tilbud, herunder dag- og klubtilbud. Yderligere registrering og kontrol vil være ressourcekrævende for de enkelte tilbud og trække på den tid, som skal bruges på det konkrete arbejde med børn og unge – kerneopgaven. Børn og Unge mener, at den væsentligste opfølgning på magtanvendelser er en stadig opmærksomhed på magtanvendelser og håndteringen heraf, herunder undervisning af personale og ledelse i at implementere forebyggende arbejde og konkret opfølgning på (arbejdet med)

¹ Tidligere fremgik kravet om orientering af forældre af notat om sagsgang ved magtanvendelser, som var tilgængelig for dag- og klubtilbud og folkeskoler via Børn og Unges side om magtanvendelse på BU-Portalen/AarhusIntra.

magtanvendelser i den daglige praksis med henblik på at mindske anvendelsen mindst muligt. Børn og Unge har overordnet tillid til, at skoler, dag- og klubtilbud følger de lovgivningsmæssige og interne retningslinjer i Aarhus Kommune.

18. november 2021
Side 4 af 7

En central registrering af magtanvendelser (antal og form – ikke cpr. båret) finder dog sted i forhold til kommunens folkeskoler, herunder specialskoler. Denne registrering blev igangsat i 2017 som led en generel forbedring af den tidlige forebyggende indsats på skolerne i forhold til håndteringen af komplekse elevsager. Magtanvendelser kan være ét element i vanskelige elevsager og registreringen af skolernes magtanvendelser sker således samtidigt med en central registrering af skolernes enkeltmandsundervisning og bortvisninger af elever. Registreringen består for magtanvendelsernes vedkommende alene i registrering af antal og kategori af magtanvendelser (fare for sig selv/fare for andre/nødværge og ødelæggelse af fysiske genstande). Registreringen af magtanvendelser, enkeltmandsundervisning og bortvisning bruges af Børn og Unge til at få et overblik over skolernes håndtering af vanskelige elevsager med henblik på eventuel opfølgning i de enkelte områder/på de enkelte skoler. Opgørelsen over de tre elementer i skolernes registrering foretages af PPR og sendes til de enkelte Børn og Ungechefer med henblik på yderligere lokal opfølgning i tilfælde af f.eks. usædvanlige udsving. Ved udsving i opgørelserne for de enkelte skoler reagerer PPR således på opmærksomhedskrævende udvikling. Opgørelserne gør det hermed muligt at følge udviklingen på områderne, der kan indikere en skoles vanskeligheder med at håndtere komplekse elevsager.

4. Magtanvendelser på skoler i 2. halvår 2020 og 1. halvår 2021

I opgørelsen indgår registreringer fra 44 almene folkeskoler² og fra kommunens 2 specialskoler, Langagerskolen og Stensagerskolen, for 2. halvår 2020 og 1. halvår 2021.

I forbindelse med Aarhus Kommunes håndtering af situationen omkring COVID-19 i skoleåret 2020-2021 har elever på forskellige klassetrin været hjemsendt og modtaget virtuel undervisning i forskellige perioder.³ Hjemsendelsen af elever må antages at have haft indvirkning på antallet af magtanvendelser i perioden.

² Netværksskolen er oprettet i henhold til ungdomsskolelovgivningen og er hidtil ikke indgået i opgørelsen, men dette forventes at ske fra 1. halvår 2022.

³ 11. december 2020: 5.-10. klasse sendt hjem til virtuel undervisning, 21. december 2020: 0.-4. klasse sendt hjem til virtuel undervisning, 8. februar 2021: Genåbning for elever i 0.-4 klasse, 5. marts 2021: Genåbning for elever i 9.-10. klasse med fremmøde hver anden uge. En ugentlig udedag for 5.-8. klasse, 6. april 2021: Genåbning for elever i 5.-8. klasse med fremmøde hver anden uge, 6. maj 2021: Fuld genåbning for elever i 5.-10. klasse

På 17 ud af 44 almene folkeskoler er der ikke registreret nogle magtanvendelser i 2. halvår 2020. I 1. halvår 2021 var det tilsvarende antal 18 folkeskoler.

18. november 2021
Side 5 af 7

Der har på 27 ud af 44 almene folkeskoler været i alt 242 magtanvendelser i 2. halvår 2020. Det tilsvarende tal for 1. halvår 2021 var 177 magtanvendelser på 26 ud af 44 folkeskoler.

Stigninger og fald i antallet af magtanvendelser afhænger af mange faktorer, herunder elev/ - lærer relation og classesammensætning, de konkrete situationer i hvilken magtanvendelsen er indgået, forebyggende indsatser og øget opmærksomhed omkring magtanvendelser etc. Som anført forventes situationen omkring håndteringen af COVID-19 på Aarhus Kommunes folkeskoler, herunder delvise hjemsendelser af elever som anført ovenfor, at have haft en indvirkning på tallene.

Magtanvendelserne på de almene folkeskoler har fordelt sig således:

Almene skoler	2. halvår 2020	1. halvår 2021
Kategori	Antal	Antal
Nødværge	10	3
Ødelæggelse af fysiske genstande	2	0
Til fare for sig selv	31	9
Til fare for andre	199	165
I alt magtanvendelser	242	177

På specialskolerne, Langagerskolen og Stensagerskolen, har der i 2. halvår 2020 været i alt 108 magtanvendelser, mens tallet for 1. halvår 2021 har været 140 magtanvendelser.

På specialskolerne har magtanvendelserne fordelt sig således:

Specialskoler	2. halvår 2020	1. halvår 2021
Kategori	Antal	Antal
Nødværge	21	10
Ødelæggelse af fysiske genstande	1	8
Til fare for sig selv	39	26
Til fare for andre	47	96
I alt magtanvendelser	108	140

5. Sammenligning af magtanvendelser 2017/2018 - 2021

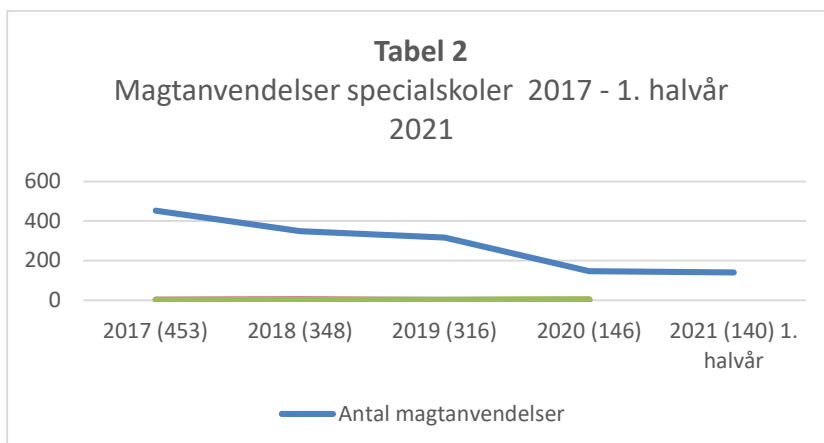
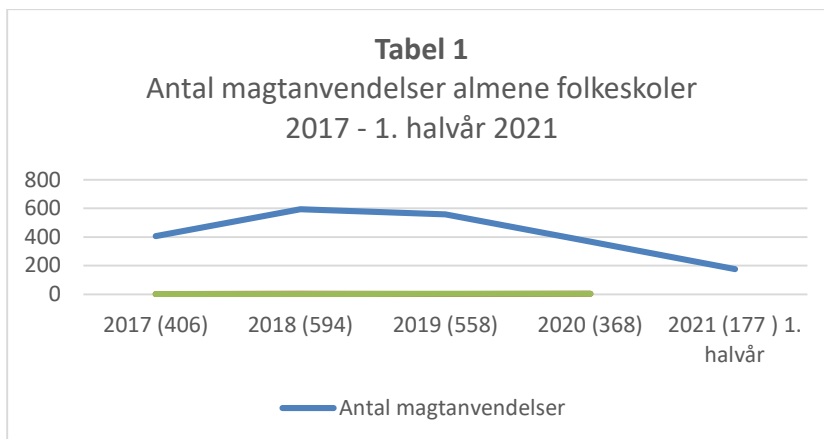
Nedenfor ses tabeller, der viser antallet af magtanvendelser på de almene folkeskoler i perioden 2017 – 1. halvår 2021 (tabel 1) samt antallet af magtanvendelser på specialskolerne Stensagerskolen og Langagerskolen (tabel 2). Det bemærkes, at tallene kan være behæftet med en vis usikkerhed. Den

centrale registrering af magtanvendelser blev påbegyndt i januar 2017 og skolerne har i de første år skullet implementere den nye registrering, som sker i Børn og Unges sagshåndteringssystem eDoc.

18. november 2021
Side 6 af 7

I forbindelse med Aarhus Kommunes håndtering af situationen omkring COVID-19 i skoleåret 2019/2020 var skolerne lukket ned og åbnede gradvist efter påske⁴. Herudover har elever på forskellige klassetrin i 2020/2021 været hjemsendt og modtaget virtuel undervisning i forskellige perioder⁵. Nedlukningen af skoler og hjemsendelsen af elever må antages at have haft indvirkning på antallet af magtanvendelser i perioderne, hvilket har betydning for sammenligningen mellem årene. Specialskolerne har sædvanligvis flere magtanvendelser (set i forhold til antal elever) end de almene skoler, hvilket i det væsentlige skyldes, at skolernes elever har de mest omfattende fysiske og psykiske handicaps af kommunens elever.

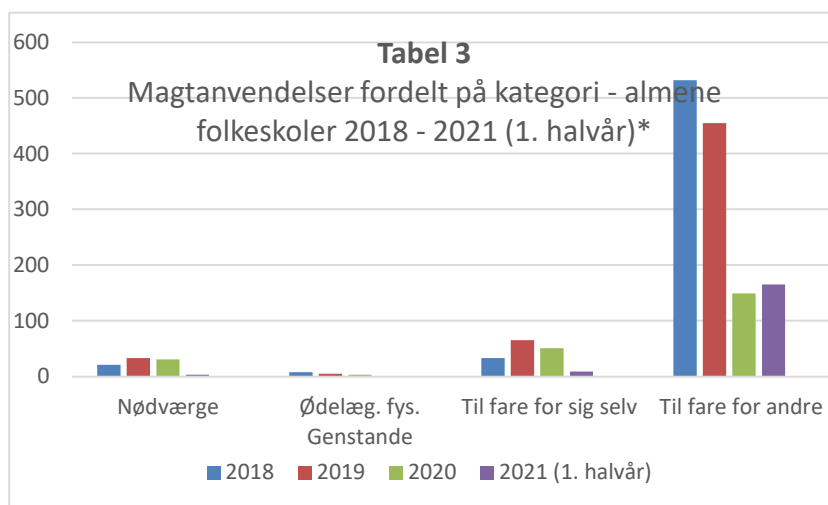
⁴ Skolerne var nedlukket fuldt ud fra den 10. marts 2020 og påbegyndte en gradvis genåbning fra den 15. april 2020.

⁵ Se note 4 for perioderne.

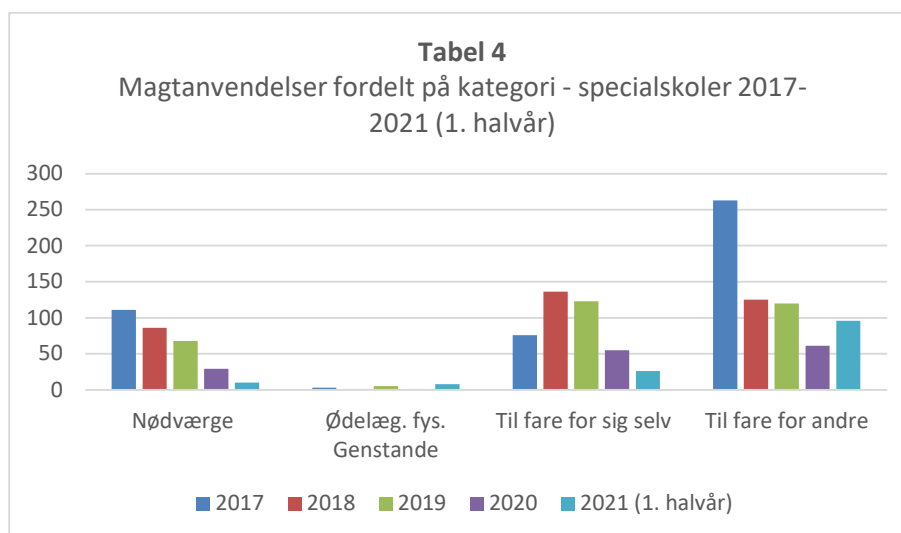

18. november 2021
Side 7 af 7

Nedenfor ses tabeller, der viser magtanvendelser på almene folkeskoler (tabel 3) og specialskoler (tabel 4) fordelt på kategorier (nødværge, ødelægning af fysiske genstande, fare for sig selv, til fare for andre) for 2017/2018 – 2021 (1. halvår).

*Der blev ikke udarbejdet en særskilt opgørelse på kategorier for de almene skoler i 2017

Instruktion

Instruktion MBU-13.8:

Sagsgang ved magtanvendelse i Aarhus Kommunes dag- klubtilbud og folkeskoler

---

1. Formål og anvendelsesområde

Instruktionen opstiller den procedure der skal anvendes, når der sker en magtanvendelse over for børn og unge i Aarhus Kommunes dag- og klubtilbud samt folkeskoler. Aarhus Kommune ønsker en ensartet form for registrering af alle magtanvendelser overfor børn og unge således at det sikres, at alle væsentlige oplysninger medtages, ligesom det skal være muligt at sikre en løbende opfølgning af arbejdet med magtanvendelser i Børn og Unge.

2. Information af medarbejdere i Børn og Unge

Når der ansættes en ny medarbejder i Børn og Unge, der har direkte kontakt til børn og unge, skal medarbejderen som et led i sin oplæring modtage information fra sin nærmeste chef om, hvordan Aarhus Kommune forholder sig til og arbejder med magtanvendelser.

3. Hvad er en magtanvendelse?

Magtanvendelse er et indgreb i barnets eller den unges selvbestemmelsesret. Som udgangspunkt må der ikke anvendes magt eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten overfor børn og unge.

Magtanvendelse defineres som fastholdelse eller føring til en anden lokalitet. Anden magtanvendelse vurderes efter straffelovens regler om nødværge, nødret og lovlig retshåndhævelse. Magtanvendelse for at afværge, at en elev i folkeskolen øver vold mod sig selv eller andre eller ødelægger eller beskadiger ting er særskilt nævnt i bekendtgørelsen om fremme af god orden i folkeskolen.

Magtanvendelser kan aldrig erstatte omsorg og pædagogisk bistand og må ikke anvendes forebyggende eller rutinemæssigt. I

dag- og klubtilbud samt skoler kan der imidlertid i det daglige opstå situationer, som nødvendiggør, at personalet må gribe til fysisk magtanvendelse i en eller anden grad for at modvirke situationer, hvor barnet/den unge er til fare for sig selv eller andre eller ødelægger eller beskadiger fysiske genstande.

Magtanvendelser kan være nødvendig i følgende tilfælde:

- Personalet må/skal afværge en situation, hvor barnet bliver til fare for sig selv
- Personalet må/skal modvirke en situation, hvor et barn bliver eller er i overhængende fare for at blive udsat for et angreb fra andre børn
- Personalet må/skal afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på dem selv
- Personalet må/skal afværge beskadigelse eller ødelæggelse af materielle ting.

I situationer, hvor en magtanvendelse efter en konkret vurdering er absolut nødvendig, er det et krav, at magtanvendelsen er så skånsom og kortvarig som muligt, sker med så stor hensyntagen til barnet/den unges rettigheder som muligt, og at den anvendte magt står i mål med det formål, der ligger bag indgrebet i barnet/den unges rettigheder.

4. Sagsbehandling ved magtanvendelse

Fysisk magtanvendelse er faktisk forvaltningsvirksomhed, som er omfattet af notatpligten.¹ Som følge af notatpligten skal der ske en registrering af alle tilfælde af magtanvendelse i dag- og klubtilbud samt folkeskoler, herunder SFO.

Børn og Unge har udarbejdet et skema ("Skema til registrering af magtanvendelse"), som findes på AarhusIntra og som dag- og klubtilbud samt folkeskoler, herunder SFO, skal anvende, når en magtanvendelse har fundet sted. Det er den involverede medarbejder, der har ansvar for at udfylde skemaet. Alle medarbejdere, der har været involveret i magtanvendelsen, eller har overværet magtanvendelsen, skal noteres på skemaet. Barnets forældre skal altid orienteres hurtigst muligt efter, at magtanvendelsen har fundet sted.

Både medarbejder og leder skal underskrive skemaet.

Lederen skal foretage en vurdering af, om magtanvendelsen var en tilladt eller ikke tilladt magtanvendelse. Hvis magtanvendelsen vurderes at være ikke tilladt, skal Børn- og Ungechefen for området straks kontaktes, ligesom der skal tages stilling til en eventuel politianmeldelse af medarbejderen samt eventuelle øvrige tiltag (tjenstlig samtale/gennemgang af procedurer m.v.). Skemaet opbevares efter udfyldelse i elevmappen/børnemappen.

---

¹ Jf. offentlighedslovens § 13 og den ulovbestemte retsgrundsætning om notatpligt i forhold til faktisk forvaltningsvirksomhed.

5. Registrering af art og antal af skolernes magtanvendelser

Ud over den decentrale registrering af magtanvendelser, som foregår på de enkelte folkeskoler, herunder SFO, og i dag- og klubtilbud, skal folkeskolerne i Aarhus Kommune registrere antallet og arten af magtanvendelser i eDoc (ikke cpr. båret). Registreringen foretages generelt for at forbedre den tidligt forebyggende indsats og gøre det muligt at følge udviklingen på området.

Skolerne skal i et elektronisk skema i eDoc registrere antallet og arten af magtanvendelser. PPR udarbejder herefter en samlet opgørelse over skolernes magtanvendelser hvert halve år.

6. Baggrund

Børn og Unge, PPR, har udarbejdet denne instruktion med baggrund i de allerede eksisterende retningslinjer på området besluttet på rådmandsniveau.

7. Kontakt

Spørgsmål vedrørende denne instruktion kan rettes til pædagogisk konsulent, Birgit Høg, Børn og Unge, PPR.

Beslægtede instruktioner og vejledninger

- Instruktion MBU 13.7

Senest revideret: Marts 2020

Kontaktperson: Birgit Høg

Skal revideres igen inden: Marts 2021

Børn og Unge, PPR

Punkt 5: Anlægsindstilling - Senere børnehavestart (HP)

Tid: 10 min. Deltagere: Cecilie Sandkvist Hansen

Beslutningsmemo

11. november 2021
Side 1 af 2

Emne **Indstilling: Senere børnehavestart**
Til Rådmandsmøde

Frigivelse af de af byrådet tidligere afsatte midler til anlægsinvesteringer som følge af børnehavestart ved 3 år.

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltningschef Hardy Pedersen har sat forslaget på dagsorden, med henblik på, at indstillingen drøftes og godkendes på rådmandsmøde forud for magistrats- og byrådsbehandling.

Byrådet besluttede med vedtagelse af budgettet for 2021-2024, at alderen for børnehavestart i Aarhus Kommune skulle rykkes med én måned. Det betyder, at børnene skifter fra vuggestue til børnehave, når de er 3 år fremfor de daværende 2 år og 11 måneder.

Implementeringen af senere børnehavestart medfører et behov for omstrukturering af de eksisterende fysiske rammer på dagtilbudsområdet. Det er estimeret, at der samlet set vil være et øget anlægsbehov på i alt ti dagtilbudsgrupper.

Byrådet afsatte derfor 35,3 mio. kr. i 2022-priser til omstruktureringen. Det foreslås med indstillingen, at midlerne frigives til Børn og Unge som en KB-bevilling til det løbende behov for omstruktureringer.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

At 1) Indstillingen, der er vedlagt som bilag, godkendes på rådmandsmøde.

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Der frigives en KB-bevilling til det løbende behov for anlægsinvesteringer som følge af vedtagelsen af senere børnehavestart i Budget 2021.

Børn og Unge har allerede påbegyndt omstruktureringen i Solbjerg, Skødstrup og Tilst. Her har arbejdet for eksempel bestået i opsætning af pusleborde og ombygning af toiletrum, flytning af legestuer m.v.

BØRN OG UNGE

Økonomi og Administration
Aarhus Kommune

Planlægning

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 28 35 26 00
Direkte telefon: 41 86 44 16

Direkte e-mail:
sesaha@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Cecilie Sandkvist Hansen

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

Det foreslås, at midlerne til anlægsinvesteringer som følge af senere børnehavestart, afsættes som en KB-bevilling, da arbejdet vil bestå i omstruktureringer og periodiske mindre til- og ombygninger, hvor Børn- og Unge ofte vil have behov for at handle hurtigt for fortsat at sikre pasningsgarantien. Tidligere bevillinger til omstrukturingsarbejde i Børn og Unge, er ligeledes afsat som KB-bevillinger.

Det afledte behov for anlægsinvesteringer som følge af senere børnehavestart finansieres af 35,3 mio. kr. afsat til formålet i Aarhus Kommunes Investeringsplan for 2024 til 2033 i budgetforlig 2021-2024.

11. november 2021
Side 2 af 2

Tabel 1: Finansiering (2022-priser, 1.000 kr.)

	2022	2023	I alt
Anlægsreserve, 10 dagtilbudsgrupper	17.658	17.658	35.315
I alt	17.658	17.658	35.315

5. Videre proces og kommunikation

Indstillingen fremsendes efter rådmandsgodkendelse til Borgmesterens Afdeling med henblik på magistratsbehandling den 6. december og 1. byrådsbehandling den 15. december.

Indstilling

Til Aarhus Byråd via Magistraten

Fra Børn- og Unge

Dato Dato for fremsendelse

Anlægsindstilling: Senere børnehavestart

Frigivelse af de tidligere afsatte midler til anlægsinvesteringer som følge af børnehavestart ved 3 år.

1. Resume

Byrådet besluttede med vedtagelse af budgettet for 2021-2024, at alderen for børnehavestart i Aarhus Kommune skulle rykkes med én måned. Det betyder, at børnene skifter fra vuggestue til børnehave, når de er 3 år fremfor de daværende 2 år og 11 måneder. Beslutningen blev vedtaget med øje for det enkelte barns mulighed for en måneds mere modning og mere voksenopmærksomhed.

Implementeringen af senere børnehavestart medfører et behov for omstrukturering af de eksisterende fysiske rammer på dagtilbudsområdet. Det er estimeret, at der samlet set vil være et øget anlægsbehov på i alt ti dagtilbudsgrupper.

Byrådet afsatte derfor 35,3 mio. kr. i 2022-priser til omstruktureringen. Det foreslås med indstillingen, at midlerne frigives til Børn og Unge som en KB-bevilling til det løbende behov for omstruktureringer.

Det forventes, at omstruktureringerne er afsluttet i 2023.

2. Beslutningspunkter

Det indstilles:

At 1) der frigives en KB-bevilling på 35,3 mio. kr. til implementering af de afledte anlægsbehov ved senere børnehavestart finansieret af midler afsat i Aarhus Kommunes Investeringsplan 2024-2033.

At 2) rådighedsbeløbet afsættes med 17,7 mio. kr. i 2022 og 17,7 mio. kr. i 2023.

At 3) to procent af den samlede anlægssum anvendes til intern projektledelse.

3. Hvorfor fremsendes indstillingen?

Byrådet vedtog den 7. oktober 2020 budgettet for 2021. I beslutningen indgik, at der blev afsat 35,3 mio. kr. i 2022-priser i Aarhus Kommunes Investeringsplan for 2024 til 2033 til de afledte anlægsbehov af senere børnehavestart, der blev vedtaget ved samme budgetforlig.

Byrådet vedtog mere specifikt, at børnehavestarten rykkes med en måned, så børnene først skifter fra vuggestue til børnehave, når de er 3 år i stedet for den hidtidige praksis, hvor børnene er startet i børnehave, når de er 2 år og 11 måneder.

Det er estimeret, at der samlet set vil være et øget anlægsbehov på i alt ti dagtilbudsgrupper, hvilket i alt beløber sig til ca. 35,3 mio. kr.

Der er tale om en engangsudgift i 2022 og 2023. De anlægøkonomiske konsekvenser i efterfølgende år indarbejdes i de årlige opgørelser af pladsbehovet.

Det foreslås, at midlerne til anlægsinvesteringer som følge af senere børnehavestart, afsættes som en KB-bevilling, da arbejdet vil bestå i periodiske mindre til- og ombygninger, hvor Børn- og Unge ofte vil have behov for at handle hurtigt for fortsat at sikre pasningsgarantien.

4. Hvilken værdi skabes for borgere og samfund?

Det er Børn og Unges vurdering, at senere børnehavestart bidrager til:

- En måned mere med vuggestuenormering, som er højere end børnehavenormering. For det enkelte barn giver det mere voksenopmærksomhed, hvilket i et forskningsmæssigt perspektiv er en fordel for børnenes læring og udvikling.
- Barnet modnes en måned mere i læringsmiljøet i vuggestuen. Den ekstra måned kan have betydning

for barnets læring og udvikling i forhold til sprog, legerelationer, robusthed, grad af selvhjulpethed og renlighed.

- Det kan have en positiv udviklingsmæssig betydning for de mindre vuggestuebørn at få ældre vuggestuebørn at spejle sig i.
- Som følge af den senere børnehavestart vil der potentielt være flere børn, som er mere modne i vuggestuen, samt når de starter i børnehave.
- Det kan frigive mere tid hos personalet til den pædagogiske opgave med alle børn.
- Børn udvikler sig forskelligt, og der skal derfor være en opmærksomhed på, at læringsmiljøet i vuggestuen løbende tilpasses den konkrete børnegruppe. Dette er for at sikre, at læringsmiljøet er tilpas udfordrende også for de børn, som er på vej i børnehave.
- En fortsat sikring af pasningsgarantien ved at imødekomme det behov for omstrukturering af de fysiske rammer som ordningen med senere børnehavestart medfører.

5. Hvad igangsættes?

Der frigives en KB-bevilling til det løbende behov for anlægsinvesteringer som følge af vedtagelsen af senere børnehavestart i Budget 2021.

De fysiske rammer i afdelingen indrettes, så de giver optimale betingelser for børnenes udvikling, leg og læring, der samtidig afspejler institutionens praksis og organisering.

Børn og Unge har allerede påbegyndt omstruktureringen i for Solbjerg, Skødstrup og Tilst. Her har arbejdet for eksempel bestået i opsætning af pusleborde og ombygning af toiletrum, flytning af legestuer m.v.

6. Hvem gør det og hvordan?

Omstruktureringen sker i tæt samråd med den lokale ledelse af dagtilbuddene.

Funktions- og disponeringsplanen tager udgangspunkt i de lokales kendskab til børnene og sammensætningen af børnegruppen. Det betyder, at der skabes mulighed for, at

disponeringen af de fysiske rammer kan variere i forhold til målgruppens alder og behov.

7. Hvilke ressourcer kræves?

Det er estimeret, at der samlet set vil være et øget anlægsbehov på i alt ti dagtilbudsgrupper, hvilket i alt beløber sig til ca. 35,3 mio. kr. i 2022-priser.

Tabel 1: Anlægsudgifter (2022-priser, 1.000 kr.)

	2022	2023	I alt
Omstrukturering som følge af senere børnehavestart	17.658	17.658	35.315
I alt	17.658	17.658	35.315

Finansiering

Det afledte behov for anlægsinvesteringer som følge af senere børnehavestart finansieres af 35,3 mio. kr. afsat til formålet i Aarhus Kommunes Investeringsplan for 2024 til 2033 i budgetforlig 2021.

Tabel 2: Finansiering (2022-priser, 1.000 kr.)

	2022	2023	I alt
Anlægsreserve, 10 dagtilbudsgrupper	17.658	17.658	35.315
I alt	17.658	17.658	35.315

8. Hvad er den videre proces og hvordan følges op?

Forslaget vil være succesfuldt ved indfrielse af værdierne beskrevet i afsnit 4.

Thomas Medom

/

Martin Østergaard Christensen

Bilag

Bilag 1: Bevillingsmæssige konsekvenser

Bilag 2: Nøgletal for enhedspriser

Tidligere beslutninger

Den 7. oktober 2020 vedtog Aarhus Byråd budgettet for 2021-2024.

Økonomi og Administration

Tlf.: 28 35 26 00

Antal tegn: 6.007

Sagsbehandler: Cecilie Sandkvist Hansen

Tlf.: 41 86 44 16

E-post: sesaha@aarhus.dk

Bevillingskema	T-21-554-011
Sagrn.	Senere børnehavestart
Sagstitel	

Sektor	Profitcenter/Projekt/Anlægsbevilling	U// Ramme	Tillægs- bevillinger	Tillægs- bevillinger	Tillægs- bevillinger	Tillægs- bevillinger	Tillægs- bevillinger	SUM
			2022	2023	2024	2025	Efterfølg år	
			(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
			- 1.000 kr. -	- 1.000 kr. -	- 1.000 kr. -	- 1.000 kr. -	- 1.000 kr. -	
Tillægs-/Anlægsbevilling i alt			0	0	0	0	0	0
553 Børn og ungeområdet KB-bevilling. - Decentral 920 Reserven	Senere børnehavestart Investeringsplan 2024-2033	U	17.658	17.658	0	0	0	35.316
		U	-17.658	-17.658	0	0	0	-35.316

Bilag 2

Nøgletal – Senere børnehavestart

Side 1 af 1

Frigivelse af de tidligere afsatte midler til anlægsinvesteringer som følge af børnehavestart ved 3 år.

Nøgletal					2022-priser
Byggeri					
	Enheder	M ² i alt	(kr.) Pris pr. m ²	(t.kr.) Bruttoud- gift i alt	(t.kr.) Nettoud- gift i alt
10 dagtilbudsgrup- per	10	2.000	17.658	35.315	35.315
I alt, byggeri (a)	10	2.000	17.658	35.315	35.315
Grund					
		Bygge- rets-m ²	(kr.) Udgift pr. bygge- rets-m ²	(t.kr.) Bruttoud- gift i alt/værdi af grund	(t.kr.) Netto- udgift i alt
I alt, grund (b)					
Sum (a+b)	10	2.000	17.658	35.315	35.315

BØRN OG UNGE

Økonomi og Administration
Aarhus Kommune

Planlægningsafdelingen

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 41864416

Direkte e-mail: sesaha@aarhus.dk

Sag: 21/098820-3

Sagsbehandler: Cecilie Sandkvist Hansen

Punkt 6: Forberedelse til udvalgsmøde den 24. november 2021

Tid: 10 min

Punkt 7: Eventuelt